

# HILVERSOMS HISTORIE

## IETS MEER OVER DE FAMILIE VAN DEN WALL BAKE II

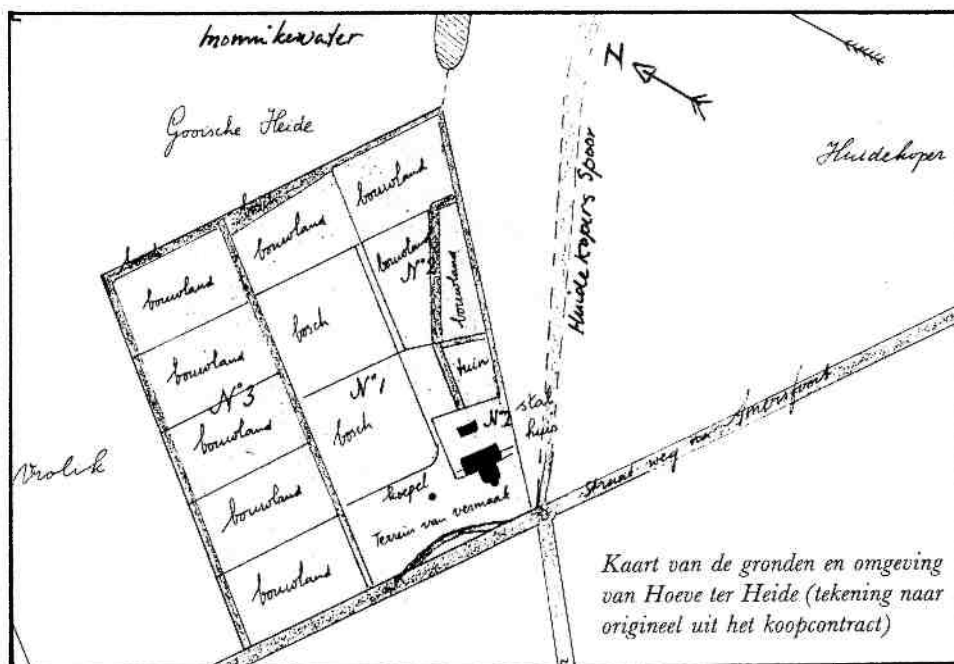
door  
C. van Aggelen

*In de eerste aflevering (zie 'Eigen Perk' 1988 nr. 1) is de oudste familiegeschiedenis beschreven. Thans wordt nader in gegaan op het 'Hilversumse' aspect van deze familie. Tevens worden aan het eind nog wat aanvullingen en correcties gegeven op de eerste aflevering.*

### De komst naar Hilversum

Herman Adriaan woonde met zijn gezin korte tijd boven de gebouwen van 's Rijks Munt in Utrecht. Sinds hij muntmeester geworden was, was hij financieel in staat om naar andere woonruimte op zoek te gaan.

De familie Bake kwam regelmatig op bezoek bij de familie Vrolik. De heer Vrolik was president van het muntcollege. De familie had een buitentje in Zeist, genaamd 'Veldzicht'. De ruimte daar was beperkt. Waarschijnlijk hebben Vrolik en Herman Adriaan Bake elkaar (misschien wel 'op het werk' in de Munt) op de hoogte gebracht van de mogelijkheden tot aankoop van gronden in Hilversum. Een feit is in ieder geval dat Vrolik een perceel grond kocht waar later de villa 'Boschrand' op gebouwd werd. Het



lijkt dus niet zo toevallig dat Herman Adriaan zijn oog liet vallen op de gronden gelegen naast 'Boschrand'!

### De aankoop van Hoeve ter Heide

Op 1 juli 1848 werd 's avonds om acht uur een publieke veiling gehouden in het Logement van Anne Reindert Buwalda op de Kerkbrink te Hilversum. (Later zou dat logement de naam 'Hof van Holland' krijgen.)

De veiling omvatte een zevental percelen:

1. een herenhuizinge op Hoeve ter Heide onder Hilversum aan den Straatweg op Zoestdijk met stal, tuin, houtland;
2. een boerderij met daarbij behorende stalling en verder toebehooren;
3. t/m 5. percelen bouwland met houtland en houtwal;
6. en 7. percelen heidegrond onder Hilversum bij den Vuurschenweg.

Verkoper van dit alles was Ernest van de Velde, assuradeur te Amsterdam. Hiertoe had hij Philippus Johannes Anthonius Sundorff, makelaar te Amsterdam, gemachtigd. In het proces+verbaal van verkoop is ook te lezen hoe de verkoper aan de percelen gekomen was.

De nummers 1 t/m 3 had hij op 28 december 1843 gekocht. In dat jaar was de zogenaamde heideverdeling. Op die verkoop trad Albertus Perk op als agent van het domein. Een zekere De Roeper was daarbij de notaris.

De nummers 4 en 5 had de verkoper op 23 maart 1844 gekocht van Jan Rinkel. Bij die verkoop trad Albertus Perk op als notaris.

De nummers 6 en 7 had hij verkregen ("aangekomen van") van Jan van der Heijden op 4 mei 1844. Van de Velde was de eerste eigenaar van Hoeve ter Heide. Hij heeft het slechts vijf jaar in bezit gehad. De overige percelen waren nog korter in bezit van de verkoper. Waarschijnlijk werden ze als belegging gekocht en verkocht.

Op de veiling werden de percelen eerst afzonderlijk aangeboden. Eerst bij opbod daarna bij afslag. Later op de avond van de veiling werden de percelen te zamen aangeboden voor een totaalbedrag van f 25.780,-. In de acte staat verder:

"Zijn dezelve gemijnd op vierduizend tweehonderd Gulden door den Wel-EdelGeboren heer Herman Adriaan Bake, Muntmeester bij 's Rijks Munt, wonende te Utrecht in het Muntgebouw. Die mitsdien definitief koper is geworden."

De totale verkoopsom was dus f 29.980,-. 's Avonds om ruim half tien werden de handtekeningen onder de acte gezet.

Het document draagt de volgende namen :

H.A. Bake           (koper)



*Detail van de kaart van Ottens uit ± 1730. Hoeve ter Heide kwam later dicht bij 't Boompje. De bovenzijde van de kaart is het oosten.*

P.J.A. Sundorff (verkoper)  
 J. van Wielik (bode)  
 J. de Jager (veldwachter)  
 A. Perk (notaris)

Jacob van Wielik en Jan de Jager traden op als getuigen.

### **Familie-ontwikkelingen**

De familie Bake (de naamswijziging in Van den Wall Bake vond plaats in 1853) ging in de zomer van 1848 per rijtuig naar Hilversum om 'Hoeve ter

Heide' te bezichtigen. De kinderen waren verrukt over het mooie huis en de grote boerderij. In de zomer van 1849 trok men 'echt' naar de buitenplaats, die inmiddels herdoopt was in 'Heidepark'.

Uit het overzicht van de kinderen van Herman Adriaan en Peggy Bake blijkt wel, dat men niet permanent op 'Heidepark' verbleef. De geboorteplaatsen van de kinderen geeft ook een duidelijk beeld hoe het gezin meeverhuisde met het werk van vader. Kinderen:

1. William Archibald, geboren 24 december 1834 te Gendringen (Herman A. had daar een fabriek);
2. John, geboren op 24 januari 1837 te Leiden;
3. Elisabeth, geboren 21 oktober 1839 te Leiden. (Vader werkt dan bij de Grofsmederij aldaar.);
4. Rudolf Willem Jan Cornelis, geboren op 22 maart 1843 te Utrecht (Vader was inmiddels werkzaam bij de Rijnspoorweg.);
5. Herman Willem Alexander, het enige kind dat in Hilversum geboren, werd op 25 juni 1850;
6. Alexander Mauritz August, geboren op 3 juni 1852 te Utrecht;
7. Hugo Laurens Adriaan, geboren op 7 december 1856 ook te Utrecht.

Hierbij moet vermeld worden dat vader Herman Adriaan in 1846 werd benoemd tot Muntmeester (zie de correctie op deel I).

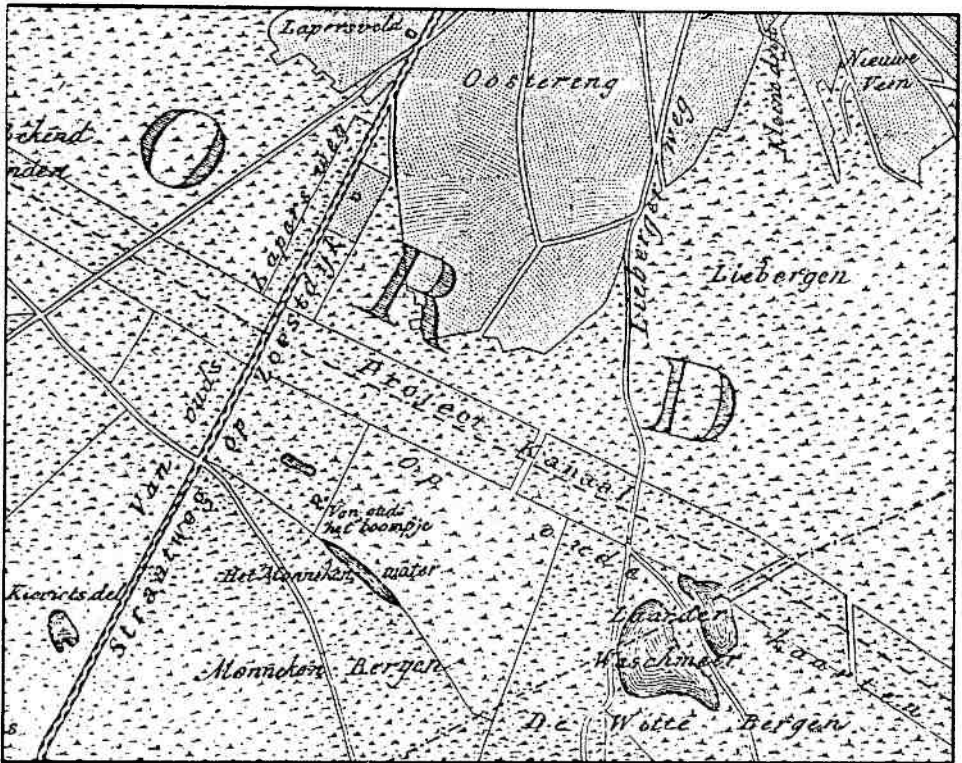
Het steeds verhuizen van de familie had ook gevolgen voor het schoolbezoek van de kinderen.

Zo ging zoon Rudolf in de winter (men woonde in Utrecht) naar de school aan de Lange Nieuwstraat bij de heer Van Walsen. In de zomer van 1849 ging hij eerst met zijn zuster op de meisjesdagschool van juffrouw J.C. Fernhout, aan de Vaartweg. Het jaar daarop ging hij naar de school van de heer W. van Loon aan de 's-Gravelandseweg. Half augustus 1852 ging Rudolf als 'halve kostleerling' naar de school van de heer Tip. Per rijtuig ging hij dan van Utrecht naar 'Heidepark' of terug.

### **Van heide naar bos en landbouwgebied**

Het gebied van 'Hoeve ter Heide/Heidepark' was gelegen op de zandgronden tussen Hilversum en Baarn. Op de z.g. kaart van Ottens van ±1730, werd het gebied aangegeven met kleine bergjes, hetgeen het woeste karakter van dat landschap, begroeid met heide aangeeft. 'Hoeve ter Heide' is op de kaart nog niet aangegeven. Willen we de plek ongeveer te weten komen, dan is dat bij het mysterieuze 't Boompje' tussen Monnike Bergen en de Hilversumse Eng. Het gebied ligt pal aan de 'Amersfoorderweg'.

Op de kaart van Gooiland na de heideverdeling van 1843, de z.g. kaart van Perk, zien we dat de weg inmiddels is verhard en de naam gekregen



*Detail van de kaart van Perk uit 1843 waarop de tolweg op 'Zoestdijk' staat aangegeven. Deze weg werd in 1826 bestraat. De kaart geeft aan dat er nog sprake is geweest van de aanleg van een kanaal door het gebied. Op deze kaart ligt het westen boven!*

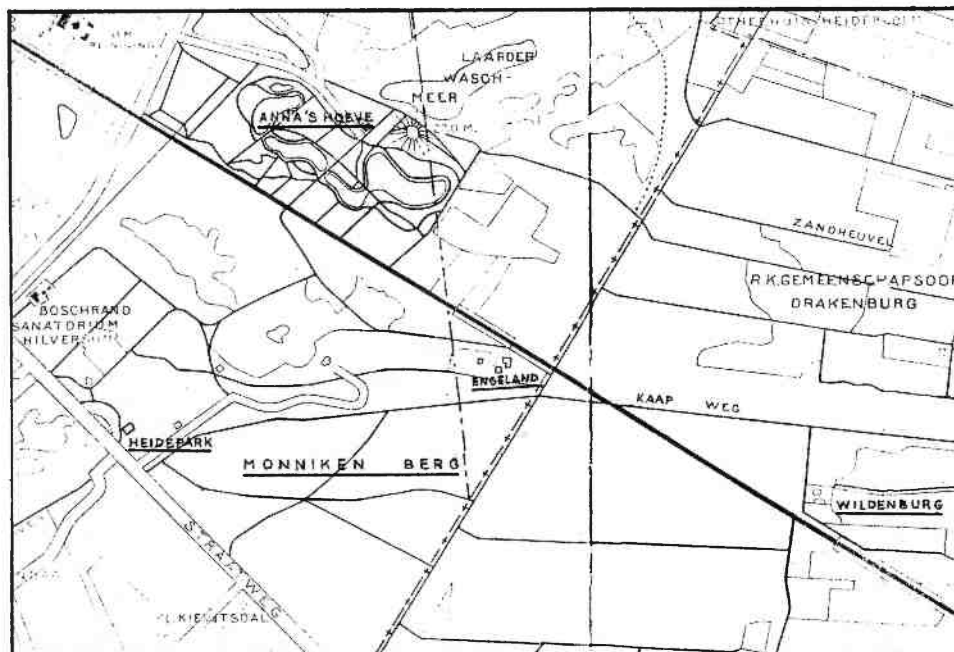
heeft 'Straatweg op Zoestdijk'.

De omgeving van 'Hoeve ter Heide' is dan nog steeds heidegrond. Ook toen Herman Adriaan het buiten vijf jaar later van Ernest van de Velde kocht, groeiden er vrijwel geen bomen.

De militair-topografische kaart van 1861 en de gemeente\*atlas van Kuiper uit 1867 tonen slechts heide. Vreemd, want in 1875 schrijft Dr J.F. van Hengel in zijn Geneeskundige Plaatsbeschrijving van het Gooiland, blz. 307: "terwijl de uitgestrekte bosschen van de heeren Corver Hooft, Bake, Ruis, Moorman en anderen de natuur zeer verfraaien." Dat bos kan natuurlijk niet zomaar in acht jaar ontstaan zijn. Waarschijnlijk hebben de makers van de kaarten uit 1861 en 1867 gebruik gemaakt van oude gegevens en verkenningen. Bovendien is op beide kaarten de oude naam 'Hoeve ter Heide' vermeld. En dit terwijl het buiten al in 1849 herdoopt was in 'Heidepark'!

### **De koepel van Bake**

Het bosbestand werd in de periode na 1850 flink uitgebreid. Niet alleen op het oorspronkelijke terrein, maar ook op later aangekochte terreinen.



*De terreinuitbreidingen van Van de Wall Bake strekten zich uit buiten de grens van Hilversum en betroffen gronden bij 'Engeland' en 'Wildenburg'.*

In de periode 1848-1872 werden de terreinen van de Wall Bake uitgebreid met o.a. Monnikenberg, alwaar de 'koepel van Bake' stond, gelegen tussen 'Heidepark' en de provinciegrens. Daar werd een sterrebos aangelegd. (Op het wel en wee van de Monnikenberg wordt in een later deel nog teruggekomen.) Ja zelfs terreinen in de Gemeente Laren en Baarn werden aangekocht. Die terreinen bestonden voornamelijk uit heide, (dennen-) bos, bouwland en ontgonnen grond (omgeving 'Engeland' en 'Wildenburg').

De gebieden van de familie Van den Wall Bake omvatten ook landbouwgronden. Op Heidepark stonden een boerderij en arbeiderswoningen.

Dr J.F. van Hengel was over die arbeiderswoningen niet erg te spreken. In de 'Geneeskundige Plaatsbeschrijving', blz. 227, is te lezen dat de arbeiders van die woningen hun bedsteden afsloten met houten deurtjes. Luchten was er niet zo veel bij. Jaren had men daar last van tyfuskoorts. Op aanraden van Hengel liet Van den Wall Bake verbeteringen aanbrengen. De deurtjes gingen eruit en werden vervangen door gordijnen. Bovendien werden de varkenshokken van de huisjes verwijderd en werd er rond de woningen een bestrating aangelegd.

Verder naar het noorden, tussen 'Heidepark' en het Monnikenwater, werd een boerderij met stal gebouwd. Het vee graasde op het weidegebied rond het Monnikenwater. Deze boerderij bestaat nog steeds.

Nog verder naar het noorden lagen wat schrale akkerlandjes. Hier werd



*boven: Arbeidershuisjes op Heidepark. Op aanraden van Dr. Van Hengel liet Van de Wall Bake verbeteringen aanbrengen. De huisjes werden in 1972 gesloopt. (tekening: G. van Velzen)  
onder: De fraaie boerderij gelegen tussen Heidepark en Monnikenberg. De situatie: maart 1988.*



o.a. rogge verbouwd. De akkers waren omgeven door houtwallen. Er stond daar een boerenwoning 'Anna's Hoeve' genaamd. Deze boerderij/woning werd tussen 1843 en 1861 gebouwd. Een onderzoek hiernaar is in volle gang. Later werd het pand bewoond door een Van Deik (zal waarschijnlijk wel Van Dijk moeten zijn!). Het brandde af in 1897 en werd in opdracht van den Wall Bake herbouwd.

### Lief en leed op Heidepark

Herman Adriaan en Peggy waren hier redelijk gesetteld. In 1850 werd in Hilversum hun vijfde kind geboren. Vader bekommerde zich letterlijk en figuurlijk om de centen. Moeder had vaak de dagelijkse zorgen van de kinderen. Zo ook de schoolvorderingen. Zoon John had van 1854-1860 in Delft gestudeerd en was twee keer gezakt. Zoon Rudolf had in 1857 en 1858 de Technische School bezocht. Rheumatische pijnen en mazelen verhinderden hem de cursus af te maken. Gelukkig kon hij een betrekking krijgen op de ijzergieterij De Waal en Co.. Niet lang daarna ging hij bij de fabriek Damstra werken. Nu was hij inmiddels in zo'n positie gekomen, dat hij de hand van zijn geliefde kon vragen. Op 22 september 1865 werd een 'aan-teekenpartij' op 'Heidepark' gegeven. Op 5 oktober trouwde het paar in Brummen.

In 1866 werd zoon Rudolf benoemd tot adjunct-administrateur bij de H.I.J.S.M.. Een broer van vader, Jan Willem Bake (1817) was daar



*De woningen 'Anna's Hoeve' werden na een brand in 1897 in opdracht van Van de Wall Bake herbouwd.*



administrateur.

Op 23 oktober 1868 was er een trouwpartij in Hilversum. De oudste zoon van Herman Adriaan, de op 24 december 1834 geboren William Archibald, huwde met Albertina Cornelia Verhoeff.

Rond het jaar 1872 echter werd het minder rooskleurig op 'Heidepark'. De gezondheid van Herman Adriaan ging achteruit. Op 28 september 1873 werd op 'Heidepark' nog de 40e trouwdag van Herman Adriaan en Peggy gevierd; ondanks de slechte gezondheid van Herman Adriaan was hij een gelukkig man temidden van al zijn kinderen en kleinkinderen. Op 29 juni 1874 overleed hij in Utrecht.

*(Wordt vervolgd)*

### **Aanvullingen/correcties op het eerste deel**

blz. 10: Recente gegevens over de voorouders van Caspar Bake zijn inmiddels voorhanden. De genealogie is als volgt:

- I. Diedrich Bake (ongeveer 1490) geboren en huwelijk in Bremen
- II. Vasmer Bake (geboren onbekend), huwde rond 1548 Anna Logemann Carstensdochter uit Bremen
- III. Carsten Bake (geboren ongeveer 1566 te Bremen)
- IV. Vasmer Bake (geboren ongeveer 1595 waarschijnlijk te Bremen) huwde Aleke van Le(h)e uit Bremen
- V. Carsten Bake (geboren na 1622 te Bremen), huwde Anna Vageding Gerhardsdochter
- VI. Johann Bake (geboren ongeveer 1655) huwde Alike (Adelheid) Davemann
- VII. Hermann Bake (geboren 12 februari 1688 te Bremen), trouwde Florentina Johanna Meyer

Zij kregen vijf kinderen: 1) Johann (1712); 2) Vasmar (1714); 3) Anna Catharina (1717); 4) Adelheid (1719) en als vijfde kind 'onze' Caspar, die in 1720 in Bremen geboren werd, maar later naar Rotterdam zou verhuizen.

blz. 10: Alexander Jacques Josias werd op 24 februari 1791 te Leiden geboren.

Zijn vader (Hermanus Adrianus) overleed 1 juli 1805 te Den Haag.

blz. 14: Herman Adriaan werd in 1846 benoemd tot muntmeester.